

Joseph Priestley - tasc litearthachta

Ní raibh Joseph Priestley an – mhaith ag an Mata ach bhí se in ann naoi teanga a labhairt agus rinne sé alán fionnachtain eolaíochta freisin. Dúirt Humphry Davy:

Lucht agus próca

Féach an féidir leat smaoineamh cosúil le Joseph agus cuir míniú ar a thurgnamh cáiliúla.

- ① I 1674, chuir John Mayow lucht isteach i bpróca le coinneal. Thit an lucht i laige nuair a bhí an coinneal ag múcadh. Rinne John an cinneadh chun a fháil amach cén fáth
- ② Mar sin, i 1771 dóigh Joseph coinneal i bpróca go dtí gur chuaigh an lasair amach. Ansin cuir sé planda miontas isteach sa phróca.
- ③ D’fhan an planda slántúil. Cuir Joseph an lucht istigh ann ansin. Níor thit an lucht i laige an uair seo.
- ④ Faoi dheireadh, chuir Joseph an coinneal faoin bpróca arís. D’fhan an planda slántúil agus níor thit an lucht i laige. Cén fáth?

An raibh seo ar eolas agat?

Cheap Joe deochanna fiosaí. Chruth sé meaisín ón a nias miatóir, roinnt gloine fíon agus uisce le bolgán dé-ocsaíd charbóin. Bhí an uisce fiosaí agus bhíodar in ann blaise a chur leis an uisce. Ach chuir sé an gás i lámhnán muice agus bhí daoine ag gearán go raibh blais muice ag teacht ón dteoch.

Trioblóid

Lean an eolaí Joseph ar aghaidh le chur lucht i bprócaí chun gásanna difriúla a scrúdaigh. Níor tháinig morán dochar dos na lucht go dtí 1791 nuair a thit se amach le rialtas an ama. Sheol an rialtas daoine míshásta go dtí a theach chun a dó mar sin i 1794 d'fhág sé slán go dtí Meiriceá.

Ceisteanna

- ① Cad a cuir an miontas istigh sa phróca?
- ② Mínigh conas a raibh an lucht in ann coiméad beo agus gan titim i laige nuair a bhí an miontas ann?
- ③ An mbeadh eolaí in ann an turgnamh seo a dhéanamh anois? Mínigh do fhreagra.
- ④ Rinneadh a lán fionnachtain eolaíochta ag úsáid ainmhithe. Déan taighde thart ar an ábhar seo agus abair an aontaíonn tú leis nó nach aontaíonn tú leis.